

Список використаних джерел

1. Використання поліграфа у криміналістичному судочинстві України / О. М. Скрябін, Н. Д. Тонне // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – С. 189–194.
2. Криміналістика (криміналістична техніка) / П. Д. Біленчук, А. П. Гель, М. В. Салтєвський, Г. С. Семаков. – Київ: МАУП, 2001. – 216 с. – Бібліогр.: С. 211–212.
3. Поліграф як нетрадиційний криміналістичний засіб і можливості його використання в кримінально-процесуальному доказуванні. // Актуальні проблеми криміналістики. – Донецьк, 2001. – С. 92–100.
4. Про національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580–VIII. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
5. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] // Закон України від 18.02.1992 № 2135–XII в ред. від 07.11.2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Тихоненко В. М.

Редька Д. О.

студентка 4 курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Останнім часом правоохоронні органи активно впроваджують в слідчу та оперативно-розшукову діяльність нетрадиційні криміналістичні засоби, які можна було б використовувати для ефективного виявлення, фіксації, вилучення, дослідження та використання доказів при розслідуванні злочинів. Саме розроблення таких засобів або їх пристосування до вирішення завдань кримінального судочинства, а також рекомендацій щодо їх використання є одним із завдань науки криміналістики.

В останні роки слідчі та оперативні працівники окремих іноземних держав усе частіше стали звертатися до можливостей поліграфа (детектора брехні) при розслідуванні злочинів. Поліграф – технічний засіб, який використовується при проведенні інструментального психофізіологічного дослідження, для синхронної реєстрації в аналоговій чи цифровій формі фізіологічних параметрів людини (дихання, серцево-судинної активності, електричного опору шкіри та ін.) й інформації, яка повідомляється (запитання і відповіді на запитання) [1, с. 110]. У особи, яка вчинила злочин, через страх бути

викритим, відбуваються певні зміни фізіологічних функцій. Саме це дає змогу використовувати даний технічний засіб, для швидкого виявлення осіб, які причетні до вчинення злочину або володіють певною інформацією про нього.

Проте, слід мати на увазі, що використання поліграфа пов'язане з втручанням у внутрішній світ людини, для чого, перш за все повинні бути достатні підстави, а по-друге – добровільна згода особи. Досвід використання даного технічного засобу (наприклад в США) свідчить, що достовірність результатів не перевищує 70%. Крім того, на сьогоднішній день, в мережі Інтернет розміщена велика кількість публікацій в якій висвітлюються прийоми обману поліграфа (вживання алкогольних напоїв напередодні, недосипання тощо).

Необхідно зазначити, що разом з позитивними можливостями використання поліграфа при розслідуванні злочинів, існує також небезпека неправильного трактування результатів його застосування. Тому слід врахувати такі особливості:

1. поліграф фіксує не брехню, а реакцію людини на поставлені їй питання у зв'язку з обставинами розслідуваного кримінального провадження, фіксуючи її психофізіологічні процеси;

2. реакції організму відображають не істинність інформації, а всього лише віру особи, яка проходить перевірку в її істинність або хибність (особа може думати, що її знання правдиві, хоча вони можуть бути навіяні або нав'язані);

3. методика застосування детектора повинна бути науково обґрунтована (описана в науковій літературі та апробована в реальній дослідницькій практиці)) [1, с. 110-113].

Використовувати поліграф доцільно під час проведення окремих (слідчих) дій, таких як: допит, пред'явлення для впізнання, слідчий експеримент та ін. Даний технічний засіб дає змогу об'єктивно відобразити суб'єктивну значущість того чи іншого факту дійсності для особи, яку перевіряють.

Накопичений досвід застосування поліграфа повинен використовуватися для визначення його потенційних можливостей як інструментарію одержання інформації, а з іншого боку – необхідно забезпечити учасникам кримінального процесу належний захист від зловживань з боку працівників правоохоронних органів [3, с. 37]. Застосування детектора при розслідуванні злочинів можливе лише за умови дотримання процесуальної форми та принципів кримінального процесу. Наприклад, у слідчо-судовій практиці Російської Федерації сформувалася й успішно застосовується судова психофізіологічна експертиза з використанням поліграфа) [3, с. 8-12]. Така експертиза призначається коли наявні певні протиріччя у показаннях учасників процесу (свідків, потерпілих, обвинувачених, підозрюваних) або у випадку суперечності між показаннями та іншими доказами у справі. Її

основною метою є встановлення факту приховування досліджуваною особою певної інформації, яка має значення для справи.

Крім того, у більшості зарубіжних країн результати психікофізіологічних досліджень, отриманих за допомогою використання поліграфа, долучаються до справи як докази. Проте в Україні, на законодавчому рівні це питання не врегульовано. Активному застосуванню поліграфа перешкоджають також такі обставини, як відсутність у правоохоронних органів достатнього обсягу відповідної інформації про цей метод; дефіцит кваліфікованих кадрів; наявність наукових дискусій про надійність методик психофізіологічного дослідження тощо.

Отже, на мою думку, в Україні необхідно запровадити декілька державних навчальних закладів, які будуть здійснювати підготовку поліграфологів, потрібен закон, який би врегулював проведення поліграфного опитування під час кримінального провадження та відповідні зміни до Кримінального процесуального кодексу.

Список використаних джерел

1. Волобуєв А. Ф. Про використання поліграфа при розслідуванні злочинів / А. Ф. Волобуєв // Криміналістика XXI століття : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 25–26 листоп. 2010 р.). – Х. : Право, 2010. – С. 110–113.
2. Пунда О. О. Право на особисту недоторканність та перспективи використання поліграфа в кримінальному провадженні / О. Пунда // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3. – С. 36–40.
3. Судебная психофизиологическая экспертиза с использованием полиграфа // Информ. бюл. следств. ком. при МВД России. – 2006. – № 2 (128). – С. 8–12.

Ключові слова: поліграф, детектор брехні, психофізіологічне дослідження, експертиза, криміналістичні засоби

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри криміналістики Палянничко Д. Г.*

Харчук Юлія Олександрівна

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ У ЗЛОЧИНАХ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Сучасний стан криміногенної ситуації в Україні характеризується не стільки збільшенням кількості злочинів, скільки зростанням та вдосконаленням їх способів та засобів вчинення. Особливий резонанс